

SELEN OKAY AKÇALI

“Peki ya 9 Mart?”

Sadece 8 Mart'ta değil yılın 365 gününde toplumsal cinsiyet eşitliği için mücadele eden bir dernek Yanındayız... Kadınlarla eşit düzlemde durmayı kabul etmiş erkeklere birlikte bu mücadeleyi veren derneğin yönetim kurulu başkanı **Selen Okay Akçalı, “Kadın meselesi tatlı bir sosyal sorumluluk çalışması olarak düşünüldüğünde hiç yol kat edemiyoruz”** diyor.

Kadın ve eşitlik meselesini bir şekilde dert edinen ve bunun için mücadele eden kim varsa pek tabii ortak amaç Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması... Bunu söylüyoruz ama neyle mücadele edildiğini göstermek adına bugün ülke olarak nerede olduğumuzu konuşmakta fayda var. Cinsiyete dayalı ayrımcılığa neden olan her türlü engelden, önyargıdan, şiddetten arınmış eşit ve adil bir toplumu vizyon olarak benimseyen Yanındayız Derneği'nin Yönetim Kurulu Başkanı Selen Okay Akçalı, kuşkusuz, bu konulara parmak basmak adına en doğru isimlerden biri... Cinsiyet ayrımcılığı, şiddet, kadın istihdamı gibi konularda Türkiye ve globalde mevcut durum ne? Bu tablonun değişmesi için neler yapılmalı? Hepsini ve daha fazlasını Akçalı ile konuştuk.

Cinsiyete dayalı ayrımcılık, kadına şiddet, eşit ve adil bir toplum... Bu kavramlar çerçevesinde Türkiye'de nasıl bir tabloya bakıyoruz?

Ülkemizde kadınlar hem statüsel olarak hem ekonomik olarak dezavantajlı durumda. Her ne kadar son yıllarda toplumlarda sosyo-ekonomik dönüşümler meydana gelerek kadınların istihdama katılmalarına yönelik çalışmalar yapılsa da maalesef geldiğimiz nokta pek memnun edici bir seviyede değil. Cinsiyete dayalı istihdam politikaları nedeni ile işlerin tanımı bile eril olarak yapılıyor. İstihdamda ve terfilerde erkeklere öncelik veriliyor. Cam tavan yalnızca örgütsel yaşamda değil, kadının bulunduğu siyaset, eğitim gibi alanlarda da görülüyor.

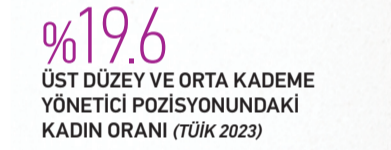
Ne yazık ki yönetimde karar verici birimlerde her anlamda tam eşitlik sağlanmadığı sürece bir yeterlilikten de bahsedemeyeceğiz. Türkiye'ye baktığımızda yüzde 5 oranında kadın genel müdür var. Yine icra kurulunda kadın temsil oranı yüzde 5'lerde. Bugün hemen hemen tüm karar verici pozisyonlarda ataerkil zihniyetin egemenliğinden kaynaklı olarak erkekleri görüyoruz.

Zihinsel dönüşüm yaşanmalı

Sihirli bir değneğimiz olmadığı sürece bu durumu bir günde değiştiremeyiz belki ama uzun vadeli düşünürseniz sizce nereden başlamalıyız?

Uzun bir yapılacaklar listesi var. Artık “bu bir kadın meselesi” deyip geçilmemesi gerekiyor. Özel sektörde şirket değerleri ve organizasyon kültürü toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde şekillenmeli, yönetim birimi kadın ve erkek eşitliğine duyarlı bir hale gelmeli, kapsayıcılık ilkesine dayanan stratejiler oluşturulmalı, kesinlikle cinsiyet kotası uygulanmalı, “kadınlara özgü” veya “erkekler için” kabul edilen işlerde tam tersine erkeklerin veya kadınların çalışması teşvik edilmeli.

Yapılması gerekenleri biliyoruz ancak asıl mesele bu reçete-

nin uygulanmasında. Örneğin 150 ve üzeri kadın çalışan olan kurumun kreş açma yükümlülüğü söz konusu ancak uygulamaya geçirilebiliyor mu? Üst yönetimde kadının varlığının önemini her platformda dile getiriyoruz ancak Türkiye'de kaç kurum tepe yönetimlerini kadınlara emanet ediyor? Son dönemde farkındalık düzeyimizin arttığını düşünsem de uygulamaya geçirmede maalesef geride kaldığımızı şaşıkâr.

Aslında bu konuda en fazla görev erkeklere düşüyor sanırım. Sizin de dernek olarak yaklaşımınız bu zaten.

Kesinlikle katılıyorum size. Karar mekanizmalarında ağırlıklı olarak erkekler yer aldığı için de harekete geçme sorumluluğu da ağırlıklı onlarda. Erkekler, önce bu gerçekle yüzleşmeli sonra da zihinsel dönüşümü yaşamalı ki toplumsal dönüşüme katkı sağlayabilsinler. Burada derneğimizin sahiplendiği profenimiz konusuna biraz girmek istiyorum. Kadınların yanında durmayı bilen bir erkeklik anlayışının inşa edildiği bir dernek olarak tanımlıyoruz Yanındayız'ı. Biz çözüme, kadın güçlendirmesi ile değil 'erkeğin zihin dönüşümü' yoluyla ulaşmayı seçmiş bir oluşumuz. Hedefimiz aynı ama yolumuz ve yöntemimiz farklı.

FOTOĞRAF MEHMET BARS

“Karar verici pozisyonlarda ataerkil zihniyetin egemenliğinden kaynaklı olarak erkekleri daha çok görüyoruz. Kadınlar yöneticilik pozisyonları için yılmadan talep eden konumda olmalı. Cesur kadınların sayısı arttıkça üst yönetimde istenilen seviyede kadın istihdamının sağlanacağına inanıyorum.”

— SELEN OKAY AKÇALI

Bir de pozitif ayrımcılık konusu var. Aslında pozitif ayrımcılık değil, eşit ve adil şartlarda çalışmak ve yaşamak istiyor kadınlar... Aslında ifade ettiğiniz bu şey Yanındayız'ın kuruluş amacı. Kadının daha ne kadar güçlendirilmeye ihtiyacı var? Bir iş pozisyonu için süreç doğasına bırakıldığında yüzde 50 kadın, yüzde 50 erkek ile o pozisyon zaten doluyor. Reçete çok net, bunun yapılması gerekiyor zaten. Aktivizmde erkek açığımız var. “Sana lütufettim de yer açtum” diyen erkek değil kadınlara tam eşit düzlemde durmayı kabul etmiş erkeklere ihtiyacımız var. Kadın meselesi tatlı bir sosyal sorumluluk çalışması olarak düşünüldüğünde hiç yol kat edemiyoruz.

8 Mart yaklaşırken 'kadın, eşitlik' laflarını çok fazla duymaya başlıyoruz. Siz ne kadar samimi buluyorsunuz bunları?

Toplum olarak 9 Mart'ta unuttuğumuz her şeyi, kadınlar ko-

nusunu rafa kaldırıyoruz. Başka telaşlar başlıyor. Hatta Yanındayız olarak 'Peki ya 9 Mart' diye bir söylemimiz var. Genellemenin yapmak istemem. Ancak hem özel sektör hem bu alanda çalışan STK'lar, akademisyenler toplumsal cinsiyet eşitliği konusunu sadece 8 Mart'a özel yapılacak bir proje, bir kampanya olarak görmemeli.

Dünya Emekçi Kadınlar Gününe özel “Bir Sözüm Var” diyerek dernek olarak iletişim kampanyası başlattınız. Biraz bu kampanyadan söz eder misiniz? Nasıl dönüşler aldınız?

8 Mart'ı toplumun her kesiminde farkındalık yaratmak, özellikle de erkekleri bu konuda aksiyona davet etmek için önemli bir fırsat olarak görüyoruz. Buradan yola çıkarak sosyal medya kampanyası tasarladık. Toplumun etkileyen erkekler ve kadınlar

'Bir Sözüm Var!' diyerek video ile kadın hakları, fırsat eşitliği, ön yargıları aşmak kavramları üzerine bir söz söylediler ve bunu paylaştılar. 'Sözüm Var' vurgusu hem 'benim de bu konuda bir söyleyeceğim var'ın altını çiziyor hem de ileriye dönük bir akit, söz verme anlamını taşıyor. Dolayısıyla 8 Mart'ı yalnızca tek bir gün üzerine söz söyleyip hiçbir eylemde bulunmadan devam ettiğimiz bir gün olmaktan çıkarmak, yılın her günü toplumu daha ileriye götürme çabamıza dönüştürmek istedik. Çok güzel geri dönüşler aldık. Gönüllü olarak katılmak isteyenler çıg gibi büyüdü. Kampanyanın etkisi tam da hayalini kurduğumuz şekilde toplumun birçok katmanına dalga dalga yayıldı.

Yaşarken sorgulamaya başladım

Peki, sırada ne var? Yakınlarda yeni bir proje var mı?

Erkekleri hedef almaya devam edeceğiz. Yakın dönem için oluşturduğumuz birkaç projemiz var. Yaş skalasını genişletmek, çocuklara ve gençlere daha çok seslenmek istiyoruz. Eğitim ve farkındalık proje-

leri kurguluyoruz. İş dünyasının dışında çıkacağımız, bu anlamda biraz da risk alacağımız ses getirecek işler yapmak istiyoruz. Yerelde daha aktif olmak, yerel yönetimlerle iş birliklerini artırmayı hedefliyoruz. Yakın vadede bu defa kamu kurumlarıyla ortak proje planlarımız var. Erkek egemen sektörlerde toplumsal cinsiyet eşitliği projelerimiz olacak. Sporda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda TCE konusunda uzmanlaşmış akademisyenlerle bir proje üzerinde çalışıyoruz. STK iş birliklerimizi artırmak da planlarımız arasında. Bu yıl 5'incisini yapacağımız #kadın-nerkekeşittir konferansımızı 10 Ekim 2024 tarihinde TÜSİAD ve TÜRKKONFED gibi STK'larının destekleriyle etki alanını büyütürük gerçekleştireceğiz. Yine cinsiyetçi yaklaşımın temelini irdeleyen ve derine inen bir de araştırma yapmayı planlıyoruz.

Biraz da sizden söz edelim. 12 yıllık bir kurumsal deneyimin ardından toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın liderliği konularını incelemeye başladınız. Bu alanda bu kadar aktif olmanızda kurumsal hayatta yaşadıklarınızın etkisi var mı?

Ben Türkiye'nin çok önemli şirketlerinde çalıştım. Ama bu konuştüğümüz konuların her birini bireysel olarak yaşadım. Bazen yaşarken farkında olmuyorsunuz. Geriye dönüp baktığınızda fark ediyorsunuz. Ben yaşarken sorgulamaya başladım. Eşit işe eşit ücretten tutun terfi durumuna kadar... Mesela iş yerinde pasta kesilecekse o kadının işidir. 'Hadikızlar' lafı her şeyi çok güzel özetliyor. Bunları hep yaşıyorduk. Ben de yaşadım ve bu süreçlerden etkilendim.

İdolüm Türkan Saylan

Bu yolculukta size rol model olan bir kadın var mıydı peki? İdolünüz kimdi?

İlham aldığım çokça kişi var. STK olarak bakıldığında ilk aklıma gelen isim Türkan Saylan. Onu anmadan bir gün bile geçirmiyorum. Bir sivil toplum emekçisi. Benim için en güzel örnek Türkan Hoca. Kişisel olarak da 1923 doğumlu rahmetli anneannem benim rol modelimdi. 1940'ların başında Adana'da memurluk sınavını kazanmış, çalışan bir kadındı. Anneannem bana hep mücadeleyi öğütledi. Ondan hala güç alıyorum. Ama benim idol erkeklerim de var. Bu da çok önemli bence. En başta eşim. Bu yolculukta benim kadar fedakarlık yapıyor. Ayrıca idolüm olan çokça Yanındayız erkeği de var.

Sizin de iki kızınız var. Oldukça şanslılar ki karşılığında güçlü bir örnek var.

Çocuklar genelde söyleneni değil de gördüklerini yapıyorlar. Ben de bu anlamda çocuklarımı olumlu anlamda etkilemeye çalışıyorum.